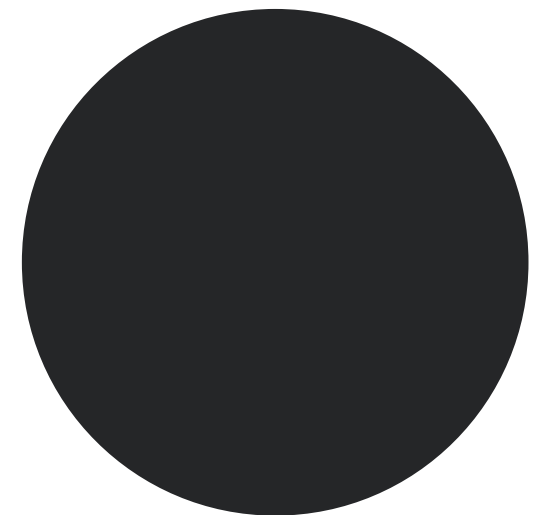

Liefde overzee

(Cultuurverschillen
in Chinees-Nederlandse huwelijken)

Gemengde huwelijken hebben het meer dan gemiddeld zwaar te verduren. Na tien jaar is de helft uitgelopen op een echtscheiding. Binnen Chinees-Nederlandse huwelijken is het cultuur- en taalverschil extra groot. De Chinese partner offert zichzelf vaak verregaand op om de relatie in stand te houden. China Nu praat hierover met Qiao Ye die sinds 1994 samen met haar Nederlandse man in Voorburg woont, met maatschappelijk werkster Pui Fan Yip van de Blankenberg Stichting in Amsterdam, die vaak hulp verleent aan gemengd Chinees-Nederlandse echtparen én met Jasper Sprengers uit Rotterdam, die zijn huwelijk met een Chinese vrouw na enkele jaren samenwonen op de klippen zag lopen.

Jasper Sprengers (36) uit Rotterdam leerde Wu Yan in 1997 kennen toen hij als ontwikkelingswerker voor Volunteer Services Oversea (VSO) Engelse taal doceerde op een school in Xianning in de provincie Hubei in het midden van China. “Als kennis van mijn vrouwelijke collega-docent bezocht Wu Yan regelmatig ons appartement. Na de kennismaking raakte ik al snel verliefd op haar. Ze is een erg knappe vrouw en haar oosterse uiterlijk maakte haar extra mysterieus voor mij. Zij vond mij ook interessant en kwam vrijwel ieder weekend op bezoek. Binnen twee maanden hadden we verkering. Omdat het in de Chinese cultuur binnen zo’n

door Guido van Oss

An Chung

kleine stad niet past om voor het huwelijk samen te wonen, smeedden we weldra trouwplannen. Voor het huwelijk zagen we elkaar alleen in het weekend en vond ik de relatie spannend. Toen we na het huwelijk bij elkaar woonden, ging het mis. Al vanaf de eerste weken was het kilheid troef. Ik ervoer geen warmte, geen liefde en zelfs geen vriendschap meer. Zonder iets te zeggen ging ze hele weekends weg. Ook vertelde ze dat ze nog verliefd was op een ander, een Chinees, met wie ze ooit een relatie had gehad. Ik heb vele malen geprobeerd de crisis in onze relatie bespreekbaar te maken maar dat is nooit gelukt. Ze vond dat er niets te bespreken viel. Ze zag het als een verstandshuwelijk en dat was in haar beleving prima. Haar ouders hadden ook niet meer dan een verstandshuwelijk met elkaar.” Uiteindelijk liep het huwelijk van Jasper Sprengers met Wu Yan op de klippen.

Waaier aan problemen

Problemen in gemengde relaties tussen Chinezen en Nederlanders zijn er volgens Pui Fan Yip (40) in overvloed. Maatschappelijk werkster Yip is al ruim tien jaar verbonden aan de Blankenberg Stichting voor maatschappelijke dienstverlening in Amsterdam. Ze komt van oorsprong uit Hongkong. Inmiddels woont Yip ruim dertig jaar in Nederland. Binnen haar werk behandelt ze een waaier aan problemen die zich bij gemengde Chinees-Nederlandse relaties voordoen. Meestal betreft het relaties tussen een Chinese vrouw en een Nederlandse man. Volgens Yip is er sprake van een forse problematiek. “De grote verschillen tussen de Nederlandse en Chinese taal leiden tot veel onbegrip tussen partners. Daarnaast loopt het normen- en waardenpatroon binnen beide culturen flink uiteen. Van huis uit heeft een Chinese vrouw nogal wat verwachtingen van de man. Zij vindt vaak dat de man verantwoordelijk is voor de kostwinning. Daarbij maakt het niet uit of zij zelf ook geld verdient. Als er kinderen zijn, wil de

vrouw die meestal tweetalig opvoeden en verwacht ze eerbied van de kinderen voor ouderen. Verder hecht de Chinese vrouw aan tradities zoals het organiseren van een groots banket bij een huwelijksfeest. Het aanzien van de familie is dan immers in het geding. De meeste Nederlanders vinden zo iets overdreven. De Chinese eetcultuur is sowieso heel uitbundig, twee keer per dag warm eten is normaal.”

Zelfopoffering

In de botsing tussen culturen die zich binnen de gemengd Chinees-Nederlandse relaties voordoet, delft de Chinese vrouw volgens Yip echter vaak het onderspit. “Uit onzekerheid durven Chinese vrouwen de confrontatie met hun Nederlandse partner meestal niet aan te gaan. Ze zijn bang dat het uitspelen van conflicten de relatie beschadigt. Meestal passen de vrouwen zich aan en offeren ze zichzelf op. Vanuit de Chinese cultuur zijn ze het bovendien niet gewend om met de partner over problemen binnen de relatie te praten.” Traditioneel zijn Chinese vrouwen onderdanig. Ook in het huidige China is de positie van de vrouw vaak nog ver ondergeschikt aan die van haar man. Mevrouw Yip heeft de indruk dat veel Chinese vrouwen van hun Nederlandse man nog meer accepteren dan ze van een Chinese man zouden slikken. “Zo accepteert de Chinese vrouw het meestal gelaten als haar Nederlandse partner nogal kwistig omgaat met alcohol of zich aan andere dingen te buiten gaat.” Anderzijds beperkt de Nederlandse man zijn Chinese vrouw vaak in haar ontwikkeling. “Hij voorziet slechts gebrekkig in het huishoudgeld. Soms wil hij zelfs de cursussen Nederlandse taal niet eens voor haar betalen. Het argument is dan dat ze het Nederlands wel thuis, dus van de partner zélf, kan leren. Verder beknot de man de vrouw in haar mogelijkheden om haar hobby’s uit te oefenen en stelt hij grenzen aan het bezoeken van en door Chinese familie, vrienden en bekenden.” Volgens Yip verwacht de man >

‘Als ik me alleen voel, ben ik eenzaam; Als ik eenzaam ben, voel ik me verlaten; Als ik verlaten ben, verlang ik naar thuis.’ (Fragment uit gedicht van Qiao Ye)

An Chung

An Chung

'De Chinese vrouw hecht aan tradities, zoals het organiseren van een groots banket bij een huwelijksfeest. Het aanzien van de familie is immers in het geding.'

meestal dat de Chinese vrouw zich volledig aan de Nederlandse cultuur aanpast.

Nergens thuis

De gemengde relatie staat vaak extra onder druk omdat een van de partners een nieuw leven moet opbouwen ver van het geboorteland. Qiao Ye (36) uit Voorburg kan erover meepraten. Zij is geboren en getogen in Liupanshui in de provincie Guizhou in Zuidwest-China. Haar Nederlandse man ontmoette Qiao Ye voor het eerst in 1990 toen hij op vakantie was in China. Daarna bloeide de liefde langzaam op. Ze correspondeerden enkele jaren en hij kwam een paar keer bij haar in China op bezoek. Voor ze naar Nederland emigreerde, studeerde Qiao Ye af op Chinese letterkunde en was ze enkele jaren werkzaam in uiteenlopende baantjes. Sinds 1994 woont ze in Nederland.

Schrijfster Qiao Ye ontvangt mij in hun gloednieuwe woning. Kleurrijke Chinese poppen en beeldjes verfraaien de huiskamer. Ze opent het gesprek spontaan met een gedicht dat ze onlangs publiceerde in een in Nederland uitgegeven Chineestalg krantje.

Enkele zinnen daaruit luiden: "Als ik me alleen voel, ben ik eenzaam; Als ik eenzaam ben, voel ik me verlaten; Als ik verlaten ben, verlang ik naar thuis."

De strekking van haar gedicht is, dat ze sinds haar emigratie naar Nederland zich nergens meer thuisvoelt. Na afronding van de havo, volgt Qiao Ye inmiddels meao-boekhoudkunde. In gesprekken met haar man komt ze soms echter woorden tekort als ze wil uitleggen wat ze diep van binnen voelt. Enigszins aangeslagen zegt ze: "Vooral bij dat sombere winterweer hier in Nederland voel ik me nergens thuis. Soms vraag ik me af waarom ik op deze wereld ben. Wanneer mijn man erbij is en hij mij ziet huilen, troost hij me. Hij zegt dan dat we hier alles hebben en dat we het samen toch goed hebben. Maar als je hart onrustig is, voel je je overal eenzaam." Ze lacht ontwapenend, opgelucht omdat het gezegd is.

Tussen twee bergen

Voor Qiao Ye vormt haar gezin een belangrijk deel van haar leven. Maar daarnaast wil ze nog een ander leven leiden, contacten hebben met andere mensen. Haar man heeft echter weinig behoefte aan bezoek. "Hij heeft op zijn werk de hele dag al genoeg mensen om zich heen en ervaart een grote werkdruk. Thuis heeft hij voldoende gezelschap aan mij en onze twee kinderen. In het verleden ontving ik nogal eens Chinese vrienden en kennissen thuis. Mijn man vond dat echter niet zo leuk. Bij zoveel Chinezen, van wie er veel ook Chinees praten, voelde hij zich een vreemdeling in zijn eigen huis. Nu ga ik regelmatig met Chinese vriendinnen winkelen. Na afloop eten we bij iemand thuis. Als dat hier is, gaat mijn man ergens anders naartoe. Zo hebben we dat opgelost."

Haar man benadrukt volgens Qiao Ye dat ze meer moet opgaan in de Nederlandse cultuur. Maar zelf vraagt ze zich af in hoeverre ze de Chinese cultuur kan loslaten. "Het is alsof je tussen twee bergen doorloopt." We lachen om de gekozen beeldspraak. Het vormen van een Nederlandse kennissenkring lukt bij Qiao Ye helaas ook niet zo goed. "Op uitnodiging komen mensen wel een keer op bezoek, maar je wordt niet gauw teruggevraagd. Dat vind ik wel jammer, maar ik raak er aan gewend. Ik weet niet waar het aan ligt, misschien kies ik mijn woorden net niet goed." Op dit moment is Qiao Ye actief als vrijwilliger bij stichting de Chinese Brug in Den Haag. Na afronding van haar meao-opleiding wil ze graag werken, "niet alleen voor het geld, maar vooral om de eenzaamheid te verdrijven."

Hartkloppingen en hyperventilatie

Het verwerven van een eigen baan kan volgens maatschappelijk werkster Pui Fan Yip een doorbraak opleveren. "Gemengde relaties hebben een grotere succeskans naarmate partners minder afhankelijk zijn van elkaar. Afhankelijkheid veroorzaakt ernstige problemen. In zo'n onderda- >

nige rol verliest de Chinese vrouw haar identiteit. Regelmatig maak ik mee dat vrouwen zeer depressief zijn en bijvoorbeeld last hebben van hartkloppingen of hyperventilatie. Ze zijn niet meer actief in de huishouding, voelen zich niet meer nuttig en alleen nog maar ‘de vrouw van’. Het enige wat ze nog bezighoudt is: ‘Als mijn huwelijk maar goed is.’ Op seksueel gebied treden die vrouwen hun man vaak verregaand tegemoet. Maar of dit alles tot een gezonde, gelijkwaardige relatie leidt? Nou, nee dus.”

Voor het oplossen van conflicten binnen gemengde huwelijken is volgens Yip vaak intensieve begeleiding nodig. “Het is meestal een hele klus om boven tafel te krijgen waar de problemen precies zitten. Als dat gelukt is, probeer ik bij de vrouw te bereiken dat zij voortaan meteen uitspreekt wat haar dwars zit, wanneer er zich wrijvingen binnen de relatie voordoen. Als ze niets zegt, kan haar man er natuurlijk ook niets aan veranderen. De man probeer ik te bewegen tot het geven van meer ruimte aan de wensen van zijn vrouw en het bieden van ondersteuning aan haar.” Achter deze op het eerste gezicht eenvoudige oplossingen schuilt een wereld van verschil. “Cruciaal daarbij is dat de vrouw haar tijd kan en mag invullen met activiteiten die haar voldoening schenken. Dat hoeft niet per se betaald werk te zijn, het kan ook gaan om studie, vrijwilligersactiviteiten of een grote rol in de opvoeding van de kinderen. In elk geval gaat het om een zelfstandige levensvervulling, los van de partner.”

Gedeeld cultuurgoed

Voor Jasper Sprengers komt deze goede raad te laat. Zijn huwelijk met de Chinese Wu Yan werd in 2003 door echtscheiding ontbonden. Voor hem

was het zijn eerste vaste relatie en tevens de grootste vergissing in zijn leven. Hij worstelt met de vraag of zijn huwelijk door individuele omstandigheden of door cultuurverschillen is mislukt. “Aan de ene kant wijt ik onze echtscheiding aan een botsing van karakters. Als ik daar nu op terugkijk, zie ik Wu Yan als een doortrapte vrouw die rücksichtslos uit was op haar eigen voordeel. Aan de andere kant zie ik nu veel sterker dan toen het belang van een gedeeld cultuurgoed. Dat je herinneringen en zeker ook je taal met die ander kunt delen, draagt bij aan het slagen van je relatie. Veelal hebben partners binnen een relatie toch al een andere mentaliteit en smaak. Als daar nog een cultuurverschil bij komt, wordt het verschil voor mij blijkbaar te groot.”

Een ander groot probleem binnen de relatie was volgens Jasper het ontbreken van gemeenschappelijke interesses. “Wu Yan had geen interesse in de West-Europese cultuur en taal of in belangwekkende boeken en films en ook niet in wat er in de wereld als geheel omging. Tot op zekere hoogte begrijp ik dat: er is in China nauwelijks een kritische pers. Door alle pompeuze, vaak ook demagogische, goednieuwsberichten die er over hen worden uitgestort raken de meeste Chinezen afkerig van het nieuws. Daarnaast ligt de loyaliteit van Wu Yan, zoals bij zo veel Chinezen, sterk bij haar eigen familie en cultuur. Het zou veel hebben gescheeld als ze tenminste enige interesse voor mijn Nederlandse achtergrond, taal en cultuur had opgevat. Dat zou mij hebben gemotiveerd om mij nog meer in haar achtergrond en cultuur te gaan verdiepen, het zou elkaar over en weer hebben versterkt.” 友

(De geportretteerden zijn niet dezelfde als de beschreven personen in het verhaal)